

cházi v úvahu pouze u těch zásahů do osobnosti osoby chráněné všeobecným osobnostním právem, které lze kvalifikovat jako neoprávněné (protiprávní). Neoprávněným zásahem je takový zásah do osobnosti fyzické osoby, který je v rozporu s objektivním právem, tj. s právním řádem. Podstatným je ovšem především seznání, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby skutečně v konkrétním případě došlo.

V dané věci z rozhodnutí odvolacího soudu vyplývá, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobce došlo především jeho zadržením v prodejně prvního žalovaného, a to až do doby příchodu policie. Na druhé straně nebylo shledáno, že by se v tomto případě jednalo o neoprávněný zásah. Odvolací soud v napadeném rozsudku vycházel dále mimo jiné z toho, že v prodejně prvního žalovaného byla mimo jiné instalována bezpečnostní zařízení s cílem ochrany jeho majetku. Lze mít za to, že šlo o realizaci práv vlastníka ve smyslu čl. 11 Listiny a § 123 a násl. ObčZ. Dovolací soud se v tomto případě ztotožňuje s úvahou, že tím, že žalobce vešel do prodejny prvního žalovaného, musel být i srozuměn s tím, že prodejna je bezpečnostním systémem opatřena. Pokud pak nastala situace, kdy bezpečnostní systém (detekční rám) signalizoval možnost případného neoprávněného zásahu ze strany žalobce, žalobce s pracovníky ostrahy žalovaných zcela zřetelně nespolupracoval na odstranění vzniklých pochybností, byl jimi proto zadržen až do příchodu přívolané policie.

Pokud se týče tohoto zadržení, pak např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2004, č. j. 30 Cdo 203/2003-176 se k otázce tzv. občanského zadržení ve smyslu § 76 odst. 2 TrŘ mimo jiné uvádí, že není na tom, kdo podle zmíněného ustanovení omezuje osobní svobodu fyzické osoby, aby kvalifikovaně a nezvratně posoudil, že skutečně byl takto spáchán (např.) trestný čin, neboť k tomu jsou povolány orgány činné v trestním řízení. Avšak takto zadrženou osobu je pak třeba ihned předat vyšetřovateli nebo policejnímu orgánu nebo alespoň některému z těchto orgánů toto omezení osobní svobody bez odkladu oznámit. Je pak na takovém orgánu uvážít, zda bylo především podezření rozptýleno, či nikoliv. Jak vyplývá z obsahu spisu, resp. z napadeného rozhodnutí, nebyly tvrzeny případné okolnosti, které by svědčily o postupu, který by byl v rozporu s uvedenými zásadami.

Nejvyšší soud České republiky: Právo cesty omezené jen na právo chůze. Žaloba na zřízení práva cesty a možné vydržení tohoto práva

§ 151o odst. 3 ObčZ

1. Právo cesty sestává jak z práva přes pozemek procházet, tak přes něj projíždět. Není však vyloučeno, aby bylo výjimečně zřízeno věcné břemeno spočívající jen v právu chůze po přilehlém pozemku. O takový případ jde, když příjezd motorovými vozidly měl vlastník stavby zajištěn k hranici zatíženého pozemku, přičemž krátká několikametrová vzdálenost od této hranice ke vchodu jeho domu nevybočila z obvyklé vzdálenosti staveb od místa příjezdu k nim.

2. Pokud se žalobce domáhá zřízení věcného břemene a nikoli určení existence věcného břemene, nemá soud důvod, aby se zabýval otázkou, zda žalobce nabyl věcné břemeno vydržením.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 6. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2667/2004

Z odůvodnění: Žalobkyně se domáhala zřízení věcného břemene cesty k jejímu domu a pozemku za domem přes k nim přilehlý pozemek žalované s odůvodněním, že ke svým nemovitostem nelze přístup zajistit jinak.

Soud prvního stupně rozsudkem z 9. 12. 2003 výrokem pod bodem I. rozhodl, že „se zřizuje ve prospěch žalobkyně a jejích právních nástupců jako vlastníků nemovitosti – rodinného domu č. p. 2060, postaveného na parc. č. 257/1 – zastavěná plocha a nádvoří (blíže specifikované v návrhu), věcné břemeno za účelem zajištění příchodu a příjezdu ke stavbě rodinného domu č. p. 2060, spočívajícího v právu chůze a jízdy motorovými vozidly přes parc. č. 252 – zastavěná plocha a nádvoří (blíže specifikovanou v návrhu), a to v rozsahu dle geometrického plánu, odsouhlaseného katastrálním úřadem dne 30. 10. 2001.“ Výrokem pod bodem II. rozhodl, že „za zřízení věcného břemene je žalobkyně povinna zaplatit žalované částku 5 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.“ Výrokem pod bodem III. zamítl návrh na zřízení téhož věcného břemene pro zajištění přístupu a příjezdu k parc. č. 258 – zahradě – v téže obci.

Soud prvního stupně zjistil, že žalobkyně je vlastníci domu č. p. 2060 na pozemku parc. č. 257/1 a k tomuto domu není jiný přístup než přes přilehlý pozemek žalované parc. č. 252. Proto ve smyslu § 151o odst. 3 ObčZ vyhověl žalobě na zřízení věcného břemene spočívajícího v právu příchodu a příjezdu vlastníka domu č. p. 2060 přes pozemek parc. č. 252 v rozsahu vymezeném v návrhu uvedeným geometrickým plánem, tj. v šířce 4 m a délce 16,29 m. Takový rozsah (podél celé boční zdi domu) považoval za přiměřený, který není „nad rámec potřeb žalobkyně“. Neakceptoval námitku žalované, aby věcné břemeno bylo zřízeno jen pro pěší příchod, „neboť kolem rodinného domu žalobkyně běžně projíždějí motorová vozidla.“ Nepovažoval také za nutné přerušit řízení do skončení sporu vedeného mezi účastnicemi jako duplicitními vlastníci o určení vlastnictví k pozemku parc. č. 257/3, navazujícího na parc. č. 252. Při stanovení náhrady za zřízení věcného břemene vycházel z návrhu žalobkyně, který žalovaná nezpochybnila a kterou považoval za odpovídající zatížení pozemku žalované. Zamítnutí žaloby na zřízení věcného břemene průchodu a průjezdu přes pozemek žalované parc. č. 252 ve prospěch pozemku žalobkyně parc. č. 258 odůvodnil soud prvního stupně tím, že podle § 151o odst. 3 ObčZ lze věcné břemeno zřídit jen pro zajištění přístupu ke stavbě.

K odvolání žalované odvolací soud rozsudkem z 24. 5. 2004 změnil rozsudek soudu prvního stupně v napadené části pod bodem I. výroku tak, že zamítl „návrh, aby bylo zřízeno věcné břemeno ve prospěch žalobkyně a jejích právních nástupců jako vlastníků nemovitosti – rodinného domu č. p. 2060, postaveného na parc. č. 257/1 – zastavěná plocha a nádvoří, spočívající v právu jízdy motorovými vozidly přes parc. č. 252 – zastavěná plocha a nádvoří, a to v rozsahu dle shora uvedeného

geometrického plánu," jinak rozsudek soudu prvního stupně pod bodem I. a dále pod bodem II. zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud konstatoval, že věcné břemeno spočívající v právu cesty vlastníka stavby po přilehlém pozemku zahrnuje v sobě jak právo chůze, tak právo jízdy, a není vyloučeno posuzovat oprávněnost zřízení každého z těchto břemen samostatně. Dále vzal v úvahu vymezení rozsahu věcného břemene cesty v předmětném geometrickém plánu a přihlédl k tomu, že trvá duplicita vlastnického práva účastnic k pozemku parc. č. 257/3, takže lze vycházet z toho, že žalobkyně je jeho vlastnící. Přitom jde o pozemek, po kterém je možný příjezd k domu žalobkyně až k části pozemku žalované parc. č. 252, která má být zatížena věcným břemenem. Pozemek žalobkyně parc. č. 257/1 probíhá v části nezastavěném domem (dřevěnicí) souběžně s pozemkem parc. č. 257/3. K dřevěnici žalobkyně přiléhá stavba přístřešku pro auto, který je tak dostupný stejně jako další části parc. č. 257/1 z parc. č. 257/3. Žalobkyně má tak možnost zajistit si příjezd ke stavbě svého domu z pozemku parc. č. 257/3, přičemž již má zajištěn vjezd do přístřešku zjevně určeného k parkování automobilu. Z geometrického plánu dále vyplývá, že vzdálenost od hranice pozemku parc. č. 257/3, který slouží jako příjezdová cesta, ke vstupním dveřím do stavby tzv. dřevěnice není větší než 6–7 m. S ohledem na tuto vzdálenost odvolací soud dospěl k závěru, že k této stavbě má žalobkyně zajištěn příjezd motorovými vozidly, když zmíněnou vzdálenost lze překonat pěšky, tak jak to zhusta odpovídá situaci i u jiných staveb. Odvolací soud zdůraznil, že zřízení věcného břemene je výjimečný zásah do vlastnického práva, chráněného Listinou základních práv a svobod, a je proto vždy třeba pečlivě vážit poměr mezi výhodou oprávněného a povinného vlastníka. Proto zřízení věcného břemene spočívajícího v právu jízdy motorovými vozidly přes pozemek žalované v rozsahu vymezeném geometrickým plánem (postihuje i část pozemku za vchodem do domu a navíc v šíři 4 m) není namístě. V této části byl proto rozsudek soudu prvního stupně odvolacím soudem změněn tak, že se žaloba zamítá. Pokud jde o právo chůze, považoval odvolací soud požadavek žalobkyně za oprávněný, a to k přístupu jen ke vchodu do jejího domu a nikoli po části pozemku žalované v šíři 4 m, když poukázal i na to, že k přístupu ke stavbě z důvodu údržby slouží jiné právní instituty než věcné břemeno. Za účelem doplnění dokazování novým geometrickým plánem, kterým bude vymezeno právo chůze po pozemku žalované v naznačeném menším rozsahu, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výrocih o zřízení věcného břemene spočívajícího v právu chůze po pozemku, náhradě za zřízení věcného břemene a nákladech řízení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně v tomto rozsahu k dalšímu řízení.

Proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Nepovažuje za správný názor odvolacího soudu, že právo cesty ve smyslu § 151o odst. 3 ObčZ lze štěpit na právo chůze a právo průjezdu. Kromě toho odvolací soud přehlédl, že část pozemku žalované vymezená geometrickým plánem slouží k příjezdu i k další její nemovitosti, a už z tohoto důvodu nemůže jít o věcné břemeno nepřiměřené. Nesprávné právní posouzení spočívá i v tom, že se soud nezabýval otázkou, zda věcné břemeno nevzniklo podle

§ 151o odst. 1 ObčZ vydržením, k němuž musí soud přihlížet, i když se ho účastník nedovolá. V tomto směru nebylo vedeno žádné dokazování a žalobkyně nebylo poskytnuto poučení podle § 118a OSŘ, aby doplnila žalobní tvrzení o držbě práva. Část pozemku žalované byla totiž považována za tzv. společný dvorek a sloužila k příjezdu k dřevěnici a pozemkům nad ní se nacházejícím.

Podle § 151o odst. 3 ObčZ není-li vlastník stavby současně vlastníkem přilehlého pozemku a přístup vlastníka ke stavbě nelze zajistit jinak, může soud na návrh vlastníka stavby zřídit věcné břemeno ve prospěch vlastníka stavby spočívající v právu cesty přes přilehlý pozemek.

Odvolací soud správně vyložil obsah věcného břemene spočívajícího v právu cesty vlastníka stavby přes přilehlý pozemek tak, že toto právo z logiky věci sestává jak z práva přes pozemek procházet, tak přes něj projíždět. Ostatně i žalobkyně tak ve své žalobě právo cesty specifikovala. Takové dělení lze nalézt i v § 492 obecného zákoníku občanského z roku 1811, který upravoval služebnost (nyní věcné břemeno) práva stezky, spočívající v právu po této stezce chodit, lidmi se dávat nosit nebo jiné lidi nechati k sobě přicházet, a právo cesty vozové, spočívající v právu jeti jedním nebo několika potahy. Věcné břemeno je omezením práv vlastníka zatížené nemovitosti a je-li zřizováno rozhodnutím soudu podle § 151o odst. 3 ObčZ, je třeba dbát toho, aby při dosažení účelu, k němuž je zřizováno, omezovalo vlastníka zatížené nemovitosti jen v nezbytné míře. To znamená, že soud (slovy zákona, uvedenými v § 151o odst. 3 ObčZ) zřídí věcné břemeno spočívající v právu cesty přes přilehlý pozemek (tj. právo chůze a průjezdu) v případech, kdy přístup (včetně příjezdu) ke stavbě nelze zajistit jinak než po tomto přilehlém pozemku. Avšak podle zásady od většího k menšímu není s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vyloučeno zřízení věcného břemene spočívajícího jen v právu chůze po přilehlém pozemku. Půjde zpravidla o případ výjimečný. Za takový lze považovat i danou věc, když ze zjištění odvolacího soudu vyplývá, že příjezd motorovými vozidly měla vlastnice stavby zajištěn k hranici zatíženého pozemku, přičemž krátká několikametrová vzdálenost od této hranice ke vchodu jejího domu nevybočila z obvyklé vzdálenosti staveb od místa příjezdu k nim. Bez významu pro správnost rozhodnutí odvolacího soudu je námitka žalobkyně, že jí navrhané věcné břemeno mělo sloužit k příjezdu i na její pozemek parc. č. 258. Žaloba na zřízení věcného břemene spočívajícího v právu cesty přes pozemek žalované k tomuto pozemku byla již pravomocně zamítnuta soudem prvního stupně. Konečně neobstojí ani výtky žalobkyně, že soudy se měly zabývat otázkou, zda nabytá věcné břemeno vydržením. Pokud by totiž žalobkyně mělo toto právo náležet z titulu vydržení, nemohlo by být její žalobě na jeho zřízení vyhověno. Musela by žalovat na určení existence práva - věcného břemene. Nelze uvažovat ani o pochybení soudu, že žalobkyně nebyla poučena podle § 118a odst. 1 OSŘ, že nevylicila všechny rozhodné skutečnosti o držbě práva věcného břemene. Soud totiž nerozhodoval o žalobě na určení existence věcného břemene, ale o jeho zřízení a vylicení rozhodných skutečností žalobkyně bylo pro posouzení této její žaloby postačující.

Z uvedených důvodů vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je v napadené části správný.